

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๓/๒๕๔๔

วันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๔

เรื่อง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และการใช้อำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ และให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสิ้นสุดลง ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ประธานรัฐสภาเสนอคำร้อง และคำร้องเพิ่มเติมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ว่า

๑. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

๒. การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา ๑๔๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๐ (๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๕ (๑) และมาตรา ๕๖ และให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาสืบทอดกันสิ้นสุดลง โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ มิได้กำหนดเหตุสิ้นสุดไว้นั้น ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และ

๓. การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้ง โดยอ้างว่า มีผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๕๔ และอ้างเหตุผลในการมีคำสั่งว่า มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีได้ดำเนินการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๘๕/๕ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ได้ความว่า

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้รับคำร้องคัดค้านตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ มาตรา ๕๔ ว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา เขตเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขตเลือกตั้งจังหวัดระนอง เขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี เขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ และเขตเลือกตั้งจังหวัดอุบลราชธานี มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม เนื่องจากก่อนได้รับเลือกตั้ง นายกวี สุภธีระ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดขอนแก่น นางพวงเล็ก บุญเชียง สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดพะเยา นางสาววย แว้วฒนะ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายธรรมบุญ มงคล สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดระนอง พลเอก ศิริรินทร์ ฐูปกล้า และนายสนิท วรปัญญา สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดลพบุรี นายชวาล มหาสุวีระชัย และนายชิต เจริญประเสริฐ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดศรีสะเกษ นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ และนายวีระศักดิ์ จินารัตน์ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดอุบลราชธานีได้กระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ มาตรา ๔๔ ประกอบกับมาตรา ๕๐

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตามวิธีพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้ง ว่าด้วยวิธีพิจารณาการคัดค้านการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้โอกาสผู้ถูกร้องคัดค้านทุกคนมาให้ถ้อยคำและแสดงพยานหลักฐานต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๕ แล้ว ปราบกฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในเขตเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา เขตเลือกตั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เขตเลือกตั้งจังหวัดระนอง เขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี เขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ และเขตเลือกตั้งจังหวัดอุบลราชธานี ในส่วนที่เกี่ยวกับ นายกวี สุภธีระ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดขอนแก่น นางพวงเล็ก บุญเชียง สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดพะเยา นางสาววย แว้วฒนะ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายธรรมบุญ มงคล สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดระนอง พลเอก ศิริรินทร์ ฐูปกล้า และนายสนิท วรปัญญา สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดลพบุรี นายชวาล มหาสุวีระชัย และนายชิต เจริญประเสริฐ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดศรีสะเกษ นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ และนายวีระศักดิ์ จินารัตน์ สมาชิกวุฒิสภাজังหวัดอุบลราชธานี มิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม กรณีมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า มีบุคคลอื่นให้เงินแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เพื่อจูงใจให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่ผู้ถูกคัดค้าน จึงลงมติโดยคะแนนเสียงเป็นเอกฉันท์มีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ในเขตเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น แทนนายกวี สุภธีระ ในเขตเลือกตั้งจังหวัดพะเยา แทนนางพวงเล็ก บุญเชียง ในเขตเลือกตั้งจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา แทนนางสำรวย แขวงฉะนง ในเขตเลือกตั้งจังหวัดระนอง แทนนายธรรมบุญ มงคล ในเขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี แทนพลเอก ศิริรินทร์ ฐปกล้า และนายสนิท วรปัญญา ในเขตเลือกตั้ง จังหวัดศรีสะเกษ แทนนายชวาล มหาสุวีระชัย และนายชิต เจริญประเสริฐ ในเขตเลือกตั้งจังหวัด อุบลราชธานี แทนนายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ และนายวีระศักดิ์ จินารัตน์ ผู้ถูกคัดค้าน ตามคำวินิจฉัย สั่งการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๗๑/๒๕๔๔ ถึง ที่ ๘๐/๒๕๔๔

คณะกรรมการการเลือกตั้งอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๔) และ มาตรา ๑๔๗ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๗ มาตรา ๑๐ (๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ๗ มาตรา ๕๕ (๑) มีมติด้วยคะแนนเสียง เป็นเอกฉันท์ สั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ในเขตเลือกตั้งจังหวัดขอนแก่น ๑ คน เขตเลือกตั้ง จังหวัดพะเยา ๑ คน เขตเลือกตั้งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑ คน เขตเลือกตั้งจังหวัดระนอง ๑ คน เขตเลือกตั้งจังหวัดลพบุรี ๒ คน เขตเลือกตั้งจังหวัดศรีสะเกษ ๒ คน และเขตเลือกตั้งจังหวัด อุบลราชธานี ๒ คน ทั้งนี้ ตามคำสั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ ๘๑/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๔๔ ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งถูกคัดค้านตามคำสั่งนี้ สิ้นสุดลง นับแต่วันที่มิคำสั่ง

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๔ ผู้ถูกคัดค้านทั้งสิบได้ยื่นคำร้องต่อประธานรัฐสภา ขอให้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ เสนอเรื่องพร้อมความเห็นเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัย ดังนี้

๑. การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ โดยอาศัยอำนาจ หน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง (๔) และมาตรา ๑๔๗ พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๗ มาตรา ๑๐ (๗) ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ๗ มาตรา ๕๕ (๑) และมาตรา ๕๖ และให้สมาชิกภาพของสมาชิก วุฒิสภาทั้งสิบสิ้นสุดลง โดยที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๓๓ มิได้กำหนดเหตุสิ้นสุดดังกล่าวไว้ นั้น ชอบด้วย รัฐธรรมนูญ หรือไม่

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ๗ มาตรา ๕๖ ขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ หรือไม่

๓. การที่คณะกรรมการการเลือกตั้งสั่งให้มีการเลือกตั้ง โดยอ้างว่า มีผู้ร้องคัดค้านการเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ๗ มาตรา ๕๔ และอ้างเหตุผลในการมีคำสั่งว่า

มีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ ทำให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยไม่สุจริตและเที่ยงธรรม โดยมีได้ดำเนินการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ฯ มาตรา ๘๕/๕ ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องสั่งการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศผลการเลือกตั้ง นั้น เป็นการวินิจฉัยสั่งการที่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ การที่ประธานรัฐสภาจะมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้นั้น จะต้องปรากฏว่า มีปัญหาขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรตามรัฐธรรมนูญเกิดขึ้นแล้ว ผู้ที่มีสิทธิเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญก็จะได้แก่องค์กรที่เกิดปัญหานั้นๆ หรือประธานรัฐสภา สำหรับปัญหาตามคำร้องเป็นเรื่องที่สมาชิกวุฒิสภาจำนวน ๑๐ คน ถูกคณะกรรมการการเลือกตั้งมีคำสั่งให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาใหม่ ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาทั้งสิบสิ้นสุดลง จึงเป็นเพียงปัญหาของสมาชิกวุฒิสภาเพียง ๑๐ คนเท่านั้น หากใช้ปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของวุฒิสภา หรือคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่อย่างใด เพราะหากเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรวุฒิสภาโดยตรงแล้ว ประธานวุฒิสภาก็ย่อมมีอำนาจที่จะเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ โดยไม่จำเป็นต้องให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญดังเช่นในกรณีนี้ เมื่อปรากฏว่าปัญหาตามคำร้องไม่อาจถือได้ว่าเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภาและคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้น ประธานรัฐสภาจึงไม่มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๖ ที่จะเสนอเรื่องตามคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวมา จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้องของประธานรัฐสภา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ